

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurus si Duminec'a, F6iea, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe un anu s6u 40 doideceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 74.

Brasiovu, 30/18 Septembre, 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Uniunea Transilvaniei cu Ungaria.

III. Uniunea din 1848.

Deputatii alesi de catra adunarea nationala din Blasiu in numeru de 100 se afl6 pela 27 Maiu in Clusiu. Dumineca in 28 episcopulu I. Lemeni conduse deputatiunea la gubernatorulu comite Ios. Teleki, care o priimi bine, la presedintele dietei br. Franciscu Kemény, carele o priimi — ceremoniosu si se vediu constrinsu a lua petitiunea nationala c6a din man'a regalistului episcopu Lemeni. La comisariulu imperatescu br. Puchner nu mai sci cum amu fostu priimiti, pentruca din trasurile acelu ostasiu batranu n'am potutu citi nimic, ear' vorbele? Vorbe . . .

Dn. Lad. K6v6ri tocma descrie si densulu istoria uniunii din Maiu 1848 in „Korank“ Nrii 109 110 111. . . . Eu voiu crutia pe cititorii Gazetei cu descrierea dietei, pentruca si altmintrea nu prea stau in gratia musei Clio; presto ac6sta singur'a descriere istorica a dileloru din 28 pana in 31 Maiu si pana in 10 Iuniu s'ar intinde la o carticica de 9—10 c6le dese; deci me voiu margini numai la memorarea catorva momente, care inca au pusu temelie la evenimentele acelu anu.

Pre candu deputatiunea roman6sca se afl6 la Clusiu, amplotiati comitatelor batea pe romanii carii fusesera la Blasiu si implea temnitiele cu ei. Intr'aceea uniunea se prochiama in dieta intre sberate, racnete si amerintiari fara a fi pusa de catra presedinte la ordinea dilei, fara nici o desbatere si fara picu de respectare a petitiunii romanilor si nici a propusetiunii regesci a 6-ea.

Ati crede 6re dv., ca ac6sta procedere a dietei, de si multu despretiut6re inca totu nu a fostu in stare de a indusmani, inversiuna si atiatia spiritele romanilor spre resbunare? Nu, pentruca romanii inca totu mai avea de a spera f6rte multu dela tron si dela spiritulu atotu potinte alu timpului, carele nu era se'i mai paras6sca nici pre ei. Ci partia unionistica, care acum se prefacuse in revolutionaria teroristica, ingriji f6rte bine pentruc6a rabdarea paciuita a romanilor se fia pusa la prob'a cea mai din urma si resbunarea se li o inc6rde la gradulu celu mai inaltu.

S'a disu mai in susu ca corifeii din secuime, adeverati „bujtogatok“ la t6ta ocasiunea amenintia mereu 6 la Marat, St. Just, Pethion, pe carii ii si maimutia, cu resbunarea loru. Acei 6meni insetati de sange au si inceputu atatu cu pucinu mai nainte, catu si mai virtosu dupa prochiamaarea uniunii a cauta totu felulu de preteste, pentruca se verse sange romanescu cu invederatulu planu de a lati frica si ter6re. Ei inse mai tardiu s'au vediutu cumplitu insielati; atunci inse era in adeveru prea tardiu. Intr'aceea eata cateva fapte de brutalitate si crudime sc6se mai multu din reporturi autentice.

Locitorii satului Coslaru asediatu pe malulu Murasiului apr6pe de Alb'a Carolin'a manasera vitele loru preste nesce semanaturi domnesci, unde loculu fusese pana atunci sub procesu. 160 ostasi secui granitari fusesera tramisi asupra numitulu satu c6a esecutori. Acei ostasi pre langa ce mancara si beura pre catu numai au potutu st6rce dela sateni, ucisera si pe doua femei tinere . . . , batura cumplitu si pe parochulu gr. res. de acolo, cum si pre alti poporeni ai loru. Joi in 1-a Iuniu diu'a de innaltierea Domnului soldatii secui condusi de unu vicespanu (Boer?) venira c6a se tr6ca riulu la Mihaltiu; oi satenii apucandu podulu amblatoru si tragendu 'lu de acea parte, protestara in contra trecerii secuiloru asupra satului loru din cauza 1) ca nu li s'a premisu nici o marsruta dupa lege si datina, pentruc6a se se p6ta pregati de priimirea soldatiloru ou cele trebuint6se; 2) ca ei nu se sci vinovati in nimicu, precum o marturisesce si deregatoriulu curtii domnesci de ac6lea; 3) ca se si temu de barbariile secuiloru urmate la Coslaru. In urma satenii ceru terminu de 15 dile, pentru c6a se'si caute de tr6ba. Secuui ne potendu trece se

retragu catraniti amerintiandu cu t6te relele. Ei inse n6ptea trecura pre la altu satu si vineri pe la 10 6re venira asupra satului insociti de husari dela Teiusiu si de gardisti orasieni dela Aiudu. Satenii n'avea nici o arma de focu, ci esira eaca asi6, armati c6a totudeauna, cu ciomege si furci. Soldatii cerura intrare in satu; satenii protestara.

Vicespanulu ii provoc6 la uniune, satenii inse carii pe atunci apucasera a crede ca uniunea este totu un'a cu rebeliunea, se provocara la credintia catra imperatulu. E de prisosu a observa, ca legea uniunii pe la 2 Iun. inca nu era sanctionata nici publicata. Acum soldatii fusera comandati a da focu; ei trasera in poporulu adunatu, barbati, femei, copii, de siepte ori la carne, dupa care 14 romani si romane remasera morti, ear 50 raniti, dintre carii multi isi detera sufletulu cevasi mai tardiu.

Acesta fu botesulu de sange alu tinericeii uniuni prochiamate in 30 Maiu. Nu se p6te crede ce bucuria mare a produsu scirea acelu macelu in Clusiu. Nu numai gazet'a teroristica 6 la Marat titulata „Ellen6r“, ci si Erd6lyi Hirad6 publicara acea bravura cu o fala, c6a si cum s'ar fi reportatu unu triumfu asupra lui Radezki. Se nu trecemu cu vederea, ca diet'a Transilvaniei tocma in 2 Iuniu decret6 o lege pentru a pararea patriei, prin care secuiloru li se dete o rola f6rte insemnata, pentruca nu numai regimentele lor granitari, oi si toti secuii fusera dechiarati de garda nationala. Se vede dara ca planulu teroristiloru fusese, c6a pana a nu sc6te pre secuii din Ard6lu afara se'i dedea aici acasa la versare de sange, si asi6 trebui se se esecute intre altele si scen'a sanger6sa dela Mihaltiu.

Inse acum alta nevoia din partea junimii romanesci. In t6ta vieti'a mea nu voiu uita acelea siedintie si scene involburate din comitetu, in care juni c6 Avr. Iancu, Eliseiu Armatu, Morariu etc. inflacarati de resbunare pretindea cu furia c6 se li se dea voia a se pogori din munti cu cinci mii asupra valiloru Murasiului. — „Mei taceti pentru Ddieu, ve poruncimu se stati pre locu, se nu cutesati a ve misca. Uititati 6re ca am tramisu deputatiune si la tron? Asteptati pana vomu lua respunsu dela Generalcommando asupra celoru intemplete la Mihaltiu.“ etc. etc. —

Mai in scurtu ca comitetulu pentru atunci reesi abi6 a reinfrena pre tinerime si a o tien6 sub ascultarea sa.

Intr'aceea inse teroristii din Clusiu ac6sta moderatiune stoica abnegat6re de sine o explicara cu totulu pre dosu, adica de frica si poltronaria, ear secuii urmara totu c6a mainainte.

In siedinti'a dietala din 10 Iuniu Berzenczei av6 nerusinarrea de a dechiara „in numele natiunii secuiesci“ resboiu insetatu de resbunare intregii intielegintie romanesci, eara despre comitetulu romanescu vorbi cu cea mai inflacarata mania, fara c6a se ougete macar c6a prin visu, ca pe atunci numai comitetulu romanescu mai era in stare de a tien6 pe poporulu romanescu in linisee, precum l'a si tienutu in adeveru pana la prochiamaatiunea din 18 Oct. a baronului Puchner. Ci gubernulu inca emise doua porunci aspre pentru desfiintierea comitetului, asi6 catu membrii lui cati era totuodata amplotiati s'au si retrasu cu totulu. La Mihaltiu se tramisera com. Fr. B6ldi si br. Stef. Kemény c6a comisari spre cercetare, fara c6a rezultatulu aceleia se fia vediutu vreodata lumin'a.

Acum secuii ori pe unde era cantonati pre langa alte brutalitati inoeputa a tai6 pana si perulu romanilor, pentruc6a se'ia faca „magyar“. (Vedi soris6rea lui Lad. N6meth in Erd. Hirad6). In Turd'a secuii cati se afl6 in garnis6na rogara pe comandantele, c6a se le dea si loru ocasiune de a versa sange romanescu. (Vedi „Ellen6r“ si Gazet'a din Iuniu.)

Totu „Ellen6r“ in Nr. 32 mustra pe gubernu, ca pentruce nu lasa a se impusca si spendiura mai multi „turburatori.“

Pana la inceputulu lui Iuliu mai multi preoti romanesi se aruncara in temnitia; intre acestia Moise Sora Noacu la

Carei (in Maiu), Simionu Balintu dela Rosi'a munténa, Papiu parochulu din Budéiu de pe Campia, Ioane Dragomiru parochu in Lapusiu, parochulu din Fodorhaza, cum si celu din Blasielu. Este de insemnatu, ca unele arestari era cu totulu tragicomice. Asié pre parochulu Noacu l'au bagatu in temnitia din cauza ca a binecventatu stégulu ungurescu in biseric'a dela satulu Racova. Pe Papiu l'au prinsu pentruca nu sciá se spuna unde este fiulu seu pentrucá se 'lu pérda. Solgabiraii si vicespanii au mai prinsu si pe alti o multime de preoti, pe carii séu avea mania de mai nainte, séu dela carii sperá ca voru scóte bani si bucate; eara dupace a venit br. Nic. Vay cá comisariu in tíera, pe multi au scapatu fara nici o cerocetare.

Tramis'a si gubernulu transilvanu comisari cercetatori in contra comitetului romanescu in persónele comitelui Gavriilu Bethlen si baronului Dominicu Kemény. Aceia venira la Sibiu, cercetara cateva dile si din totu ce cautara densii aflara nimicu, eara pe sarii de acolo nu'i potura indupleca se priimésca statariulu, séu cum ii dice poporulu nóstra „mórte fara judecata;“ dupa aceea se apucara se culéga subscriptiuni pentru uniune si adunara din Sibiu 17, intre carii si nisce romani, eara de pe la Ocn'a Sibiului 29 si dela Alb'a Carolin'a 5 insi. (Vedi Er. Hiradó Nr. 17 si 18 din Iuniu.) Mai in scurtu ca acei comisari nicidecum nu s'au portatu pe placulu teroristiloru.

Totu in decursulu lui Iuniu se incepura alegerile pentru diet'a din Pest'a. Cu acea ocaziune magiarii din Biharu omorira in Margita in modulu celu mai crancenu pe parochulu Praj'a din satulu Margine si pe judele Vasilie Ciresianu din satulu Popesci, cum si pe unu svabu, din cauza ca aceia votara pentru avocatulu C. Pascuti, eara nu pentru Dobozy. (Vedi Gazet'a Nr. 56 din 1848.)

In catu pentru alegerile dietale din Transilvani'a insemnamu numai atata, ca romanii in urmarea toturorulu celoru enarate pana aici si intre impregiurarile de atunci in prea pucine cercuri electorale au luat parte la ele, eara unde au luat o patira mai totu cá cei din Deva, unde pe protopopulu Crainicu ilu bagara in temnitia numai pentruca au cutediaiu a vorbi cu poporeni si despre alegeri. (Vedi Vasárnapi Ujság, cum si Gazet'a Nr. 57.)

Totu in Iuniu si Iuliu ministeriulu ungurescu de resboiu façù dispusetiuni, ca boieriloru se li se dea asistintia militara sub pretestu ca au a scóte dela romani dieciuele si resturi de robote. Pe la Iuliu ajunse tréba acolo, ca oficierii mergeau fórte fara voia la asemenea executiunii. Ci din boieri isi mai facea si ei insii pe voia. Unu boieriu magiaru impuscà pe parochulu din Dai'a numai din pricin'a unei certe avute pentru unu cane, care muscase pe copilulu preotului. Preotés'a remasa veduva inebuni de suparare. (Vedi Gazet'a Nr. 63.) Brutalitatile comise de secui la Abrudu si prin pregiuru pana pre la inceputulu lui Aug., cum si omorurile dela satulu Siardu le vei aflá pastrate in Erd. Hiradó.

Tóte acestea si nenumerate alte brutalitati, crudimi, barbarii estraordinarie infricosiate, care se patrara asupra locuitoriloru romani ardeleni din Maiu pana in Augustu, poporulu le atribuea deadreptulu domniei unguresci, séu adica uniunii. Poporulu adica judecá dupa logic'a sa cea simpla asié: „Pre catu timpu unguirii din Ardélu nu era ajutati si imbarbatati de cei din tíer'a unguresca, pre atatu acestia se mai teme de — imperatululu si nu cutediá a ne face atatea rele; de aceea unirea se fia afurisita.“ — Eata acestea au fostu fructele terorismului pana in Augustu si cu totulu altele multu mai amare acelea, care au ajunsu la cócere mai tardiu! —

Si ce cauza era de a mai tirani pe romani pentru uniune? Aceeasi se complinise de facto; diet'a comuna era deschisa in Pest'a, regele tramisese pe deputatiunea romana totu la Pest'a; cativa romani incepusera a lua parte activa la lucrurile acelei comisiuni amestecate, ce avuse de scopu a statori modalitatile uniunii pe viitoru; eara despre poporulu romanescu nu se póte adeveri nici cu o iota, ca pana la Septembrie si Octobre ar' fi ridicatu undeva armele asupra uniunii, ci elu asteptà in pace desvoltarea mai de parte a evenimentelor. Preste acésta noi amu potea adeveri cu date númerose, cumca br. Puchner s'a ténutu strinsu de instructiunile priimite de susu in Aprile, prin urmare ca elu pana tómn'a, adica pana la omorirea grafului Lamberg pe podulu Pestei si la urmat'a desfiintiare a dietei unguresci fusese totudeauna mai aplecatu a trage in carne in favórea uniunii decatu in contra ei intru atata, catu acum chiaru ostasimea incepuse a murmura in contra lui, eara cu ocaziunea arestarii ddloru A. T. Laurianu si Nic. Balasiescu in 16/4 Aug. murmurulu

erupse in demustratiune formala, prin care acei doi barbati si fusera scosi din casarm'a dela Sibiu si dusi la Orlatu, eara de acolo eliberati cu totulu. (Vedi Gazet'a Nr. 66 67 si urmatórele, cum si Wiener Zeitung Abendbeilage Nr. 150.)

Dupa acestea ar fi oá se ne re'ntórcemu si la lucrurile deputatiunii tramise de catra adunarea nationala la Vien'a si Insbruck, pentrucá se aflamu, déca aceeasi va fi agítatu séu nu in contra uniunii. Inse unde vomu esi óre cu atatea citate istorice? Acela care voiesce a se informa bine despre activitatea susu atinsei deputatiuni se nu 'si pregete a reapuca la mana: Die Romaenen de oesterreichischen Monarchie erstes Heft, Wien bei Carl Gerold et Sohn 1849*) Gazet'a si Organulu luminarii din 1848. Aici mai insemnamu numai cateva fapte. Prin resolutiunea imperatésca din 23 Iuniu 1848 deputatiunea fu tramisa de imperatululu de dreptulu la Pest'a. Dupa deschiderea dietei unguresci cativa membrii din ace'a deputatiune provocati de ministeriulu ungurescu inca luara parte la lucrurile comisiunii de 40, care se ocupá cu trebile Transilvaniei, altii inse vediendu bine ca acea comisiune ambla cernendu tóta diu'a pentrucá se nu mai fremente nici odata, adica se nu mai facea nimicu, venira dreptu acasa. Mai tardiu episcopulu carele inca se vediù silitu a remané in Pest'a, provocatu de ministeriulu ungurescu emise de dato 25 Iuliu c. v. unu ceroulariu aspru indreptatu mai virtosu asupra membriloru comitetului, despre carii se credea ca mai petrecu in Sibiu. (Vedi Gazet'a Nr. 63.)

Resolutiuni, ceroulare si persecutiuni au fostu cu totulu delaturate prin rapedea valvóre a evenimentelor; manifestele imperatésce de dato Schönbrunn din 22 Sept. si de dato Vien'a din 25 Sept. catra popórale Ungariei si oatra armata, cum si prean. rescriptu de dato Schönbrunn 3 Oct. 1848 au ruptu, spartu si sfarmatu totu ce mai stá de pedeca la unu formalu resboiu civilu din cele mai infricosiate. Acésta nici ca se mai potea altmintrea; destinulu acestoru tieri si infricosiat'a Nemese ceruse acelea sacrificii.

Regimentele romanesci granitiarie protestasera in contra uniunii si a tiraniiloru in adunările loru dela Orlatu din 10 dela Nasaudu din 14 Sept., dupa care in 16 Sept. romanii se readunara in Blasiu. Intr'aceea Kossuth voi se puna in aotivitate legea de recrutatia nesancionata de imperatululu. Junimea romanésca se opunea. Din acésta cauza 22 romani din satulu Lun'a fusera impuscati, eara in 11 Oct. juristii Batranénu si Simonu fusera spendiurati in Clusiu, teologulu gr. res. Vas. Popu spendiuratu in M. Osiorheiu. In Jucu si Camarasiu inca fusera omoriti mai multi romani.

Adunarea din Blasiu tienù pana la 20 Sept. In 25 insa s'a incheietu unu protocolu din 7 puncte. Celu dinteiu punctu coprinde unu nouu protestu in contra uniunii, „pe care adunarea nici decum nu vrea a o recunósce.“

Pe 15 Oct. secuii conchiamati de Berzenczei se aduna la Agyagfalva. Regimentele secuiesci venira armate. Presiedintele adunarii a fostu comitele Emericu Miko. Acea adunare in 16 Oct. dechiarà resboiu monarchiei si toturorulu carii tienea cu ea. Totu in 16 Oct. sub Nr. Praesid. 1328 p. Generalcommando intaresce Comitétulu romanescu constatoru din si ese membrii, eara ad latus ii da pre maiorulu Riebel.

Resboiulu civilu fu gat'a. Romanii incepura a se bate pentru unitatea monarchiei, pentru autonomi'a Transilvaniei intru intielesulu sanctiunii pragmatice, prin urmare in contra uniunii, cum si totuodata pentru libertatea loru nationala si confesionala. Eara uniunistii? Pentru diu'a dela Debrecinu din 14 Aprile.

Se punemu inse unii cá si altii man'a pe cugetu si oá ómeni de onóre se ne intrebamu: au sciutu toti romanii si unguirii cati s'au batutu, pentru ce se batu ei in 1848? Din partea romaniloru protocolulu din 16 Sept. alu adunarii din Blasiu arata curatu, ca poporulu se batea mai multu numai cá se scape de cumplit'a tirania (vedi la 16 Sept. p. 1 lit. a b, p. 2 lit. a b c d), pe care inse o deducea totu dela uniunea cu Ungari'a. Celui care nu crede asié ceva nu ia mai remasu altu ceva, de catu cá se mérga intrebandu si cerocetandu din satu in satu. (Va urmá.)

8 florini mon. conv. pana in 1848 si 8 florini valuta austriaca in 1864.

In momentele in care scriemu acestea noi inca nu scimu, dupa care lege electorala voru decurge alegerile destinate a

*) Tiparitu cu spesele baronului Sina.

da deputati pentru diet'a ad hoc, care este a se deschide in 19 Noembrie a. c. la Clusiu. Din prea nalt'a patenta dela 1 Sept. a. c. aflamu in privinti'a alegorilor numai atata, cumca toti aceia, carii in urmare incheierii tabelorilor din urma (ale celor din 1864?) voru fi platindu contributiune dirépta 8 fl. val. austr. afara de darea capului si afara de crescaturi, voru avea dreptulu de a lua parte la alegeri.

Séu ca dóra voiescu ei cá in an. 1865 se se aplice articulu de lege II din an. 1848 carele se decretase numai ad hoc, adica numai pentru alegerile din Iunie prin care s'au tramisu 73 deputati la Pest'a? Apoi acea lege ne-ar putea fi cunoscuta binisioru, pentruca ea s'a publicatu atatu in 1848 catu si in 1861 in mai multe diarie, brosiure si carti.

Fia oricum va fi, noi ne-amu propusu a face astadata numai comparatiune intre darea dirépta de 8 fl. m. c. platita pana la 1848/9 in Transilvani'a si intre ceea ce se platesce astadi totu dirépta de 8 fl. val. austr., pentruca se cunóscemu ca diferinti'a intré aceeasi cifra cu privire la starea si averea locuitorilor este esentiala.

Nu este aici locul a enumera felurile de contributiuni pe care locuitorii ardeleni le platea la statu pana in an. 1848/9; s'au vorbitu si scrisu despre acestea fórté multe cu alte oca-siuni. Deci observamu numai atata, ca in Ardélu darile principale direpte (afara de a capului) pana la anul 1848/9 au fostu pre pamentu si pe vite, la care tóte era supusi tieranii si orasienii, eara boierii privilegiati era cu totulu scutiti. Vine in se diet'a din 1848 si dice: toti privilegiatii dela grafu pana la armalistulu opincariu si lipitu de saracu, aflatoru chiaru in servitiulu altora se voru bucura si pe viitoru de vechiulu loru dreptu electoralu; din contra dintre poporulu intregu neprivilegiatu voru alege in orasie numai aceia carii au casa séu mosia de 300 fl. m. c., séu venitu curatu de 100 fl. m. c., cum si onoratorii; eara dintre tierani voru lua parte la alegerea deputatiloru numai aceia carii afara de darea capului mai platescu inca 8 fl. m. c.

Pentruca se ne potemu orienta bine si se scimu pe ce s'au platitu pana la 1848/9 dare drépta si pe ce platimu astadi, trebue se impartasimu aici unele chei.

Pana in an. 1848/9 contributiune pe pamentu se platea in marele Principatu alu Transilvaniei dupa incapetur'a de semanatura calculata pe gale't'a ardelenésoa de 64 cupe. Intr'unu jugu (jugerum) de 1600 stanjini patrati incapu doua galete de grau.

Agrii de semanatu se impartia dupa a loru calitate in patru clase. In clas'a I se platea cate 20 or. mon. c. de galéta, prin urmare 40 cr. m. c. de unu jugu; in cl. II cate 16 cr. m. c., in cl. III cate 12 cr., in cl. IV cate 8 or. m. c. de galéta, prin urmare indoitu atata de cate unu jugu séu falce dupa calitate.

Fenatiile inca se impartia dupa calitate in patru clase. In clas'a I se computá cate cinci cara de fenu la 1 jugu si se platea dare cate 5 cri m. conv. de 1 caru; prin urmare 20 cri m. conv. de 1 jugu de fenatiu; la cl. II se luá cate 4 cara fenu de 1 jugu si se platea cate 4 cri m. c. de 1 caru, in cl. III cate 3 eara, se platea inse totu cate 4 cri m. c.; in cl. IV cate 2 cara de fenu si se platea totu cate 4 cri m. c.

Ci pana la desu citatulu anu orasienii si tieranii mai platea dare direpta si pentru vite si anume: pentru boi, cai, bivoli cate 24 cri m. c. de 1 capu, pentru vaci cate 20 cri, pentru junculeti, mansi etc. 15 cri, pentru porci cate 5 cri, pentru oi 3 cri, pentru stupi pana la 10 cosiuri cate 3 cri totu mon. conv.

Se ilustramu darea de 8 fl. mon. conv. numai cu doua exemple.

Badea Ilarie Calimanu din Doseni platea pentru 6 juguri de I cl. à cr. 40	m. c. fl.	4 —
Pentru 4 boi buni a 24 cr.	" "	1 36
" 2 vaci a 20 or.	" "	— 40
" 2 junculeti *) a 15 cr.	" "	— 30
" 5 porci a 5 cr.	" "	— 25
" 20 oi a 3 cr.	" "	1 —

Sum'a darii direpte m. c. fl. 8 11

Prin urmare Calimanu totu odata cá omu de omenia era alegatoru, precum si meritá, pentru ca vreo cinci nemesiódice din satu trametea la elu pentru lapte si zama de curechiu (vérdia).

*) Vitiei, mandii, nóti etc. numai cei trecuti de cate unu anu era supusi la contributiune.

Mosiu Marcu Secareanu din Cimpoienu nu mai tienea la batranetie alte vite a fara de doua vaci cu lapte, avea inse 12 juguri de I-a ol. Pentru acestea si pentru vaci platea: m. c. fl. 8 cr. 40.

Elu era alegatoru de frunte, pentruca pamenturile lui era date in parte, din care traia bine si avea bucate de vendutu.

Dupa acestea cititorulu scótia esemple oricate ii place, ca le are dinaintea sa in tiér'a intréga.

Se trecemu la darea dirépta a tieraniloru din 1864.

50 locuitori din Malaieni au totu cate 12 juguri pamentu de clas'a I, alu caroru venitu anualu este computatu dupa chei'a de 6 fl. val. austr., prin urmare 72 fl. v. a. Din acestu venitu ei platescu cate 100% = 7 fl. 20 or. v. a. Fiacare din ei au si cate 4 boi, 2 vaci, 2 junci, 20 oi, 10 porci, cativa stupi; sunt si ómeni de omenia; cu tóte acestea ei nu potu fi alegatori. Eará de vei dice ca din cate 12 juguri patru sunt de fenatiu, si mai reu pentru ei cá alegatori si totusi fiacare din acesti ómeni platise in 1864 dari neasemenatu mai grele decatu pana la 1848/9, pentruca de si vitele lor nu sunt taosate, dara crescaturile si darea capului ii suie cu totulu pana la 30 fl. v. a. Prin urmare asemenea omeni nicairi nu se potu renumera intre saraci.

Acestu esemplu se póte aplica la tiér'a intréga, numai la boieri nu, pentruca ei si dupa anul 1848 au remasu cu dreptulu alegerii totu boieri, totu privilegiati.

Dvóstra inse cercati si cu chei'a de 4 fl. v. a. venitu la pamentu de cl. II si cu cea 3 fl. v. a. la celu de ol. III si asié mai departe, ca se potu face cu aceleasi chei pe acelasi temeiu feudalisticu mii de variatiuni interesante. Totuodata se tienemu minte, ca la o multime de locuitori si anume romaniproprietatea lor de pamentu oata nu le e disputata de nimeni, inca totu nu e petrecuta pe numele lor.

Scopulu ori carui censu este e departa pe proletariatu dela adunari electorale.

Ei bine: din vreo cincidieci mii boieri si boieranasi locuitori in Ardélu abié 10 mii platescu cate 8 si dela 8 fl. v. a. in susu dare dirépta, ear' 40 mii platescu séu mai pucinu de atata, séu o parte din ei tocma nimicu, pentruca n'au nici o proprietate de pamentu, ci sunt proletari intru totu intielesulu cuventului. Cu tóte acestea dupa legea din 1848 si dupa cheile contributiunale de acum aru alege vreo 50 mii privilegiati si numai vreo 5400 tierani din comitate.

Cititorulu mai póte face si alte comparatiuni. In Ungari'a dupa art. V § 2 toti tieranii trecuti de 20 ani, carii au numai unu patrariu (1/4) de mosióra tieranéscá sunt alegatori. Eará candu ar fi dupa contributiune pe venituri, apoi se nu uitamu, ca in Ungari'a unde lipsesce darea capului se platesce 160% dela venitu, prin urmare ca locuitori cu mosióra multu mai mica, decatu sunt ale ardeleniloru, isi potu castiga si pre acésta cale dreptulu de alegatori.

Dupa legea electorala din 1863 se conscriesera in totu coprinsulu Transilvaniei ceva preste 90 mii alegatori. Numai atati alegatori esira cu 8 fl. v. a. computati impreuna cu darea capului dela unu numeru aprópe de doua milióne suflete*). Din acestia se folosira abié 80 mii de dreptulu lor, ear' altii remasera pe acasa ca infranti de batranetie, cá bolnavi, cá din lene si nepasare, séu si din alte cause. Se intrebamu pe intrég'a Europ'a constitutionalá, déca unu asemenea censu consideratu si aplicatu la impregiurarile nóstre transilvane si acelu numeru de 90 mii alegatori este séu nu e prea mare. Orice omu practic scie si cunóscé, ca in Transilvani'a 8 fl. v. a. au atá'a valóre catu 12 fl. in o parte mare a Ungariei, catu 20 fl. in Boemi'a, catu 24 fl. v. a. in Austri'a de susu

Intr'aceea oricandu a fostu pana acum vorb'a de censulu din 1863 totudeun'a ni s'a plesnit in facia cu „massa cruda = nyers tömeg, roher Pöbel.“ Ci cá se tacemu ca chiaru alegerile din 1863 au datu de mintiuna in modulu celu mai stralucitu pre toti aceia carii portá in gura si in condeiu „massa cruda,“ pentruca — anume intre alegatorii romani — nu s'a intemplatu nici unu felu de escesu si cu atatu mai pucinu brutalitati si omoruri cá in cateva comitate ale Ungariei in 1861, dar' apoi provocamu pe toti despretiuitorii massei crude din Transilvani'a, cá se ne arate altele mai ne crude,

*) Spre orientare eata nesce cifre autentice:

In an. 1859 darea capului a fostu 1,752.551 fl., a pamentului 137.145 fl. In 1860 darea capului 1,680.000 fl., a pamentului 1,401.866 fl. v. a. Pe urmatorii ani pana la 1864 proportiunea intre acelea doua dari remane cam aceeasi.

mai matore in acelea tieri pe unde censulu e numai $\frac{1}{4}$ de mosióra s'eu numai cate 5 fl.

S'a mai disu, ca legea din 1863 a fostu numai provisorie. Prea bine, inse cea din 1848 este totu asemenea provisorie.

Din tóte acestea veti judeca usioru, pentruce romanii transilvani nu prea voiescu a sc' nimicu de legea din 1848.

B. —

Ce e de facutu ?

Brasiovu 28 Sept. Tocma primimu insciintari despre convictiunile si parerile multora facia cu strimtorat'a pusetiune politica a natiunei nóstre. —

Esenti'a loru se intalnesce in principiu, care e: ca nimene nu e competente a face vreunu pasu decisivu in oaus'a reprezentarii vointii natiunei romane din Ardélú, facia cu nóu'a stare a lucrurilor, decatu singuru numai universitatea romaniloru, adunata in congressu natiunaliu, in puterea dreptului positivu egal, dupa cum ad. facu si sasii, cari in universitatea loru conchiata pe 9 Oct. voru a decide despre ceea ce au de facutu facia cu diet'a dela Clusiu, cu tóte ca ei prin rescriptulu convocatoriu primira o reprezentare mai mare, decatu le competiá dupa artic. XI de lege din 1791, care pe natiunea romana cá atare o eschide cu totulu din edificiulu constitutionalu, lasandu cu nobilime, cu censu cu totu pe strade, cá atare. — Ne invoimu cu totii in acestu principiu. Inse pentrucá se nu se mai póta disputa de nimene valórea formala a congressului si cu aceea si valórea deoisiuniloru lui, cum o mai patiramu facia cu antagonistii politici; pentrucá deoisiunile lui se se privesca de effuintia nedisputata a vointii nationale romane. cum s'a privitu si se privesce si a fratiloru sasi, espresa prin adunarea universitatii loru, Red. e celu pucinu de acea parere, cá capii nostri nationali se se unéscu ambi in form'a convocarii congressului pe basea alegerii libere, care impaca pe toti si care se si astépta de toti. — Acésta se póte face fórte usioru, fara neci o iritare, ci in deplina liniste, si cu tóta seriozitatea cea pacinica, care caracteréscu pe romani. Éca cum: In tóte comitatetele, districtele si scaunele locuite de romani se afla si comisiunile de pana acum municipale s'eu de comitate, scaune si districte; romanii cati se afla in ele se aléga cu pluralitatea voturiloru cate doi deputati or de unde din Ardélú pentru congressu si congressulu va fi politicesce reprezentatu din tóte comitatetele. Apoi Archiereii nostrii, carii acum s'eu neci odata sunt obligati in consciintia a nu parasi interesele politice nationali!! potu mai convoca unu numeru mai micu de diumetate din oficiali si din clerulu celu luminatu, neaparati de lipsa spre consvatuire, si Ddieulu parintiloru nostri in modulu acesta s'eu altulu corespundiatoriu la acestu principiu, d. e. prin representatiunile besericesci, dupa protopopiate sel, ne ar' ajuta a reesi cu consularile asia, dupa cum ne pretinde epoc'a cointielegerii si impacarii celei drepte fratiesci cu sororile natiuni, ceea ce verce sufletu trebuie se doréscu, care simte in peptusi catu de pucina caldura pentru consolidarea fericirii sermaneii nóstre patrie si pentru restabilirea fratiescei cointielegeri. Dar' se ne unimu in cugetu! se ne unimu in simtiri! Ddieule alu parintiloru nostrii! Tu scii, ca natiunea romana din Ardélú a devenitu la dreptulu coegalu politicu nationalu prin credinti'a neclatita si jertfele cele ne mai audite aduse pentru tronul si dinastia, da' nu prin calcarea credinti, nu prin perjuriu neci pe unu minutu, si — neci prin nedreptatirea si sugrumarea nemenui! Imblandiesce, c'erta si slabesce mani'a tuturoru acolora, cari ar' vre se ne lase pe strate! Nu uita pe poporulu teu pana in sfersitu, ci lu feresce de orce imparechere si desbinare!! —

Nu credemu, ca regimulu de astadi, care si a scrisu pe flamura constitutionalismulu oelu de calibru liberu, dupa cum predica „Debatte“, va subtrage romaniloru libertatea consulariloru intemeiata in legea patriei, dupa ce fratii magiari 17 ani de resistintia au strigatu totu in contra apasariloru, cu tóte ca sub regimulu trecutulu nu le era oprite consularile, prin cari eluptara acésta stare a lucrurilor. Altfeliu ne confundamu din di in di in mari si mai adunci fictiuni de libertate constitutionala, decatu au fostu cele Schmerlingiane. —

— Din mai multe parti ne sosira si descoperiri despre resolutat'a otarire a respectiviloru, ca cu nici unu pretiu nu voru tramite la diet'a din Clusiu deputati; ci 'si voru apera terenulu dreptulu constitutionalu sanctionatu de Maiestate,

cu aceeași consecintia, care o pretinde sustinerea onórei unei natiuni. — Impresiunile ce le facu rescriptulu convocatoriu sunt fórte intristátorie si machnitórie — chiaru si intre renegati. — Toti inse sunt cu multu mai tari in credinti'a santianiei sanctionatelor drepturi de egalitate politica-nationala, si de limba, decatu se créda pe unu minutu, ca se voru retrage si acele oanduva. — Cu unu cuventu f. multi fara congressu convocatu prin alegere nu voru neci macar a alege la dieta; exceptiune sunt numai vreo cativa renegati, dupa cum suntemu informati pana acum. Ei inca credu, ca la o decideré cá acésta, singura natiunea reprezentata in congressu e competentá. — In NN. v. vomu adevéri cele dise. —

Blasiu 19 Sept. Diuariale ne adusera rescriptulu augustului nostru Monarchu despre conchiatarea dietei la Clusiu.

Ómenii de aici nu voiau se-si créda ochiloru, candu ceptau negru pre albu. Si intr'adeveru, rescriptulu acest'a si oelu pentru diet'a din Sibiu, legea din 1791 cu privilegiale din evulu mediu si egalitatea de atatea ori bucinata, — alegatori nobili fara censu, si alegatori nenobili cu censu de optu fiorini fara darea capului si crescaturi, — cercuri de alegere cu poporatiune de multe dieci de mii si orasia si sate cu cateva sute de ómeni érași cu dreptu de alegere, sunt totu atatea lucruri, ce mintile de rendu nu potu se le ouprinda, nece se le infratiéscu!

Minte, scientia, capacitate, sudóre pentru acésta patria in officia publice, la altariu, pe catédra, tóte sunt nemicu, déca nu poti adevéri prin diplome, ca cutare din strabunii seu strabunele tale au meritu grati'a ore-carui omu de la putere — si dómne! pentru multe de tóte se inseniná faci'a unor Domnitori cá de esemplu Batorescii, — seu déca in cartioica nu esci semnatu cu 8 fl., tu nu poti luá parte la regularea destineloru patriei tale, nece chiaru atunci, candu se luca de totu venitorulu ei pre seculu inainte!

Cugetari cá aceste au facutu, se ni se impla anim'a de sensatiune trista, asia oatu nu sciu se fia fostu romanii de pre aici mai ingrigiati vreodata, de cum-sunt acum.

In casulu celu mai bunu amu poté calculá la 15—20 deputati romani? Dara ce romani voru fi si unii din acesti-a, mai ca numai Dumnedieu scie. Facia cu acesti-a aru fi la 40—60 magiari si la vre-o 30 sasi — rescriptulu nu e lamuritu, cum se eade in respectulu acesta.

La tóta intemplantarea rezultatele dietei din Clusiu se potu precalculá cu securitate matematica. Ele sunt uniunea cea atatu dorita de magiari-secui, temuta de romani si partea mai buna dintre sasi.

Éca ce va fi de Ardélú, éca ce va fi de noi, dupa-ce tóta puterea ajunsu in man'a privilegiatiloru!

Tempurile sunt de cele mai grele. Cei ce au increderea natiunei pasiéscu inainte, conduca-o, pana e diu'a. Patri'a cere, cá fiacare se faoa pentru leniscirea, multiamirea si fericirea popóraloru ei totu ce permitu legile.

Augustulu Imperatu inca doresce se affe vointi'a sincera a iubitoru sei supusi din Ardélú. De ace'a i-a mai intrebatu o data, de ace'a chiamá diet'a. Dara modulu, in care e se se compuna acestu organu alu tierói, nu este de asia, incatu se potemu asteptá dela elu o manifestare a dorintieloru poporatiunei in totalitatea ei, nu si de o mia de ori nu apeararea interesulu tuturoru natiuniloru din patria.

Si chiaru pentru acest'a avemu detoria strinsa de a lucrá intr'acolo, cá interesulu acestei patrie si alu poporulu romanu se nu patia scadere.

Ce e de facutu dara? Respondia-ne cei chiamati, ca dilele sunt numerate. —

Miscari prin tienuturi.

Comitatulu Dobocoi. In 16 reocupá comitele supremu br. Daniele Bánffy postulu seu. Fostulu administratoru L. Buteanu, consiliariu gub., predandui agendele comitatulu ei poffi fericire si patientia. Comitele 'si devoltá speranti'a despre **apropiarea temporiloru de multa dorite**. In fine se adresá catra corpulu oficialiloru dicundule, cá se paraséscu politic'a de statu si se-si implinésca detoriele oficiulu, fienduca pentru politica sunt chiamati alti barbati competenti. In „Korunk“, care aduce acésta se mai adauge: „Au fostu interesantu a se uitá omulu in fine la corpulu oficialu. Unu Lavater, cu buna séma ar' fi potutu ceti multu din feciele loru, pe cari atunoi siedea espresiunea neincrederei.“

Va se dica, quod licet Jovi, non licet bovi? Soimu, ca

aci e vorb'a despre ampoiatii mai vertosu de cei romani, si avateru ad. fisiognomistulu, care scie esplicá din faci'a omu- lui si fictiuni, de care neci visésa cineva, va fi fostu chiaru o harpia, care insetésa se-ti iè si bucatu'r'a din gura. A sositu in se tempulu, candu cauta se dovedimu mai antaiu, ca sun- temu demni de increderea imprumutata, si numai atunci se pretindemu incredere. Nu cumva si Lavaterulu din Doboca, ar' protesta, ca nu vrea a servi la o masa cu oficiali d'andea- stia, cá in K. in Ungari'a? —

In comitatulu Clusului comitele br. Ludovicu Josika intrà in oficiu in 25.

Tisza Kálmán dupace visità pe Déak in Ungari'a póte va veni cu vreocativa membri capitali spre a influentiá alegerile din Ardél. Óre acestia sunt chiamati a se amestecá in politic'a de statu a Ardélului? A bove majore discit a- rare minor.

Maramuresiulu da semnu de viatia natio- nala. Scimu, ca comitele supremu I. de Manu sia reocu- patu postulu de chefu alu comitatului intre cele mai vii es- presiuni de bucuria ale locuitorilor. Romanii dimpreuna cu rutenii! in cointielegere! dederu domnului comite unu memo- randu, in care se plangu in contra comisiunilor de comitatu din 1848 si 1861 apasandu, ca intr'acelea erá representata numai ras'a magiara, care abia face a 4-a parte din locuitori, si se róga, cá comitele se mediulocésca constituirea de nóue comisiuni, in care se fia representati si romanii si rutenii, cá si ei se aiba asemené influentia la alegerea deputatiloru, fiend- oa in 1861, magiarii si alesera 4 deputati, respingundu prin apucaturi de ale loru pe romani si ruteni, cari abia reesira cu cate unu deputatu. Dela luptele constitutiunali va de- pinde viitoriulu nostru, ori unde pre faci'a pamentului, ér' nepasarea ne va cufundá intr'unu abisu, de unde neci seclii nu ne voru mai scóte! — —

Slavaci din Ungari'a se provóca in „Narod“, oá oriunde se facu prevaricatiuni si nedreptatiri din partea de- rogatoriloru de comitatu magiare in contra natiunii slavace, se nu le tréca cu vederea, ci se caute oblu la Mai. a- parare si ajutoriu in contra cutediatorulu fortie. — Consiliu fórtie intielectu si demnu de imitatu, pentrucá se se sterpésca odata neadiunsurile cutediariloru résfaciate. —

CROATIA. Agramu 21 Sept. Scirea despre mani- festulu imp. a produsu intre croati o iritare máre. Partit'a nationala, care vré se incungiure Pest'à si se se intieléga cu Vien'a pregatesce a tramite o deputatiune la Vien'a.

Diurnalele federalistice se bucura mai multu de catu tóte altele pentru nou'a facia a lucruriloru, sperandu, ca consultanduse tóte dietele tieriloru cu legalii sei represen- tanti despre viitóri'a, constituitiune a imperiului, dualismulu nu se va poté lesne infintia. Speranti'a nutresce, speranti'a insiala. —

Lui „Debatte“ i se scorie din Pest'a, ca in cercurile militare se vorbesce, cumca se intentionésa impreunarea eo- mandei militare din Ardélu cu a Banatului cu scaunulu in Temesiór'a. —

C. Nicolau Bethlen tienendu cu unitatea imperiului dice, ca acést'a nu se potrivece cu unirea Ardélului cu Un- gari'a, fienduca atunci imperiulu se desbina in 2 parti.

Diurnalele magiare din Pest'a credu tare, ca tóta pornirea de acum tientésa la realisarea neamanata a dualis- mului; numai nu 'si potu esplica, cum se se póta minorenisa diet'a din Pest'a, cá rezultatele deciderii ei despre primirea séu neprimirea diplomei din 20 Oct. si pat. din 26 Febr. se se tramita la dietele de dincolo de Lait'a inainte de decidera corónei. — —

Clusianii tienu, ca uniunea e fapta presupusa, pri- mita in principiu, si numai revisiunea ei ad. a art. I va fi obiectu alu desbaterii; si ca diet'a din Pest'a va fi netrecutu comuna, dupa espresiunea rescriptului, va se dica intregita. Cu diet'a din Clusiu nu se vor' face multi pureci, ci in blocu au de cugetu a primi articulu, cum audimu. —

Fapta hotiesca. In Pilisiu Marod, cottulu Strigo- niului se mai omori hotiesce controlorulu dominiului regescu Carolu Nagy, unu barbatu fórtie stimatu, cu unu focosiu ra- pinduise banii si pretiósele. —

Vien'a. Mai. S'a imperatulu benevoi a mai amaná diet'a Croatiei pana in 12 Nov.

Diurnalele din Vien'a se ocupa fórtie multu cu caus'a Transilvaniei „Constitutionelle österr. Ztg.“ aduce o corespon- dinta din Blasiu, care descriendu ferberea cea mare intre ro- mani si impresiunea cea amarita dice, ca factio'a ecescutare a

uniunii éra si se va poticni de opusetiunea romaniloru si a sasiloru.

„Fremdenblatt“ reportésa, cumca in cercurile informate se vorbesce, ca sub decursulu dietei din Pest'a ministeriile unguresci éra si se voru restaurá dupa legea din 1848; pen- tru finantia se va denumi unu presi-dinte de camera; pentru resbelu unu comandantu de apararea tieriei si pentru mini- strulu cultulu br. Eötvös; ministeriile voru fi in Bud'a, dar' ministrii voru fi in Vien'a longa imperatulu, care in totu a- nulu va siedé cate 3 luni in Bud'a. —

Rescriptulu reg. oatra consiliulu de locu- tintia reg. a Ungariei.

Noi Franciscu Iosifu I. scl. scl.

Indemnatu de doriuti'a viia a inimei Nóstre parintesci de a ajunge catu mai curendu la o deslegare legale a cestiuni- loru pendinti de dreptulu publicu si a altor'a de mare impor- tantia, cari atingu binele spiritualu si materialu alu iubitului Nostru regatu Ungari'a, luandu in consideratiune seriósá con- ditiunile de viétia ale monarchiei Nóstre intregi si interesele tieriei, amu decisu a conchiamá diet'a unguresca pentru 10 Decembre 1865 in liber'a Nóstra cetate reg. Pest'a, si in pri- vinti'a alegeriloru se se aplice regulamentulu electoralu incuvi- intiatu de Noi prin resolutiunea din 7 Ianuaru 1865.

In pré'nalt'a Nóstra potere regésca aflamu cu cale a in- cuviintiá prégratiosu cá comitetele comitatense desfiintiate in urmarea biletulu Nostru de mana dela 5 Novembre 1861 si corporatiunile representátore ale cetatiloru libere reg. se se conchiame in loculu adunariloru generali prevediute prin § 7 art. V din 1848 spre constituirea cercuriloru alegátorie si a comisiuniloru centrali electorali, si prin acést'a ve ordinamu vóue si ve demandamu cá se ve tieneti de detorintia a face de locu dispusetiunile legali necesarie pentru efeptuirea alegériloru.

Catra cari altmintrea scl.

Mai nou. D. Iosifu Hoszu dede la lumina o brosiura pentru uniune in care se mai ataca si oficialii nostri, si fostii de- putati la diet'a cea legala din Sabiu, se intielege, ca va fi provocandu a nu i mai alege, ci a alege numai magiaroni.

— La orasie si anumitu **la Clusiu** s'a si tramieiu invitarea si instructiunea de alegerea deputatiloru la dieta. Alegerea se face numai pe art. XI din 1791 si cu censulu de 8 fl. cum e in rescriptu, si dupa tabelele de contributiune din 1864. Consemnatiunile se voru espune spre vedere, unde? nu se dice. Dar' reclamatiunea numai restimpu de 48 óre are locu. — — Spre a incungiura turburarea linistiei se nu se chiamo deodata pre multi alegatori. Modulu de votisare — oelu constitutiunali — dela 1791 art. XI si nu prin strig- gare. Dar' se se faca cum se póte mai repede.

— **Archiereii nostri** se se provóce iute a conchiamo congresulu doritu prin alegeri; din tóte partile de pe unde inca nu s'au provocatu, se se provóce e dorirea intetita. Re- sponsabilitatea va cadé pe cei ce 'lu voru impedeca. Fara congresu afara de magiaroni nici nobili neci nenobiliu romani nu voru alege. —

Fagarasiu 20 Sept. Astadi in 20 a. c. sosi aici noulu siefu alu districtulu D. cav. Puscaru. La 10 óre ante de amédi fú primirea oficiósá in corpore a oficialiloru.

Cá respunsu la cuventulu de bineventare si a desfasiu- rata program'a, ce va avé o inaintea ochiloru si spre a carei efeptuare a lucra nici o data va incetá.

Intre altele ni-a promis, ca sia pune man'a sa la imbu- natatirea starei spirituali si materiali a poporulu, Ddieu i ajute, aici va avé campulu celu mai latu, ca-ci scólele sunt reduse la nula in intielesulu celu mai latu; — ca va ingrigi pentru promti- tudinea administratiunei politice si a dreptatii, pentru aceea poftesce pre fiacare oficialu alu insoti punendu umerulu spre a redicá si sustiené intru tóte onórea acestui districtu, in fine promite, ca va lucrá pentu bunaintielegere intre deosebitele confesiuni si nationalitati.

Intru adeveru pré frumósá programa, a carei realizare — cunoscundu zelulu si aptitudinea noului siefu — nu sufere indoieála, dar' cu catu aceea e mai grea cu atata va secerá si D. nou siefu celea mai loiale simpatii dela poporulu acestui districtu, care si pana acum i detoresce multumire.

Rescriptulu din 1 a. c. a facutu aici impresiunile celea mai neplacute si a sternitu ingrijiri, cá nici odata. Noi sun- temu de parere, ca acestu rescriptu pré inaltu ne-a repusu in starea dela 1848 — intielegemu in privinti'a nationalitatii nóstre, — ni se pare prin acela ignoratu cu totulu articulu I de lege din 1863, singur'a lege ce mai erá si in folosulu nostru in tóta legislatiunea Transilvaniei.

CONCURSU.

Induranduse Maiestatea c. si apost. reg. a concede pre gratiosu cu pre inalt'a s'a decisiune din 10 Augustu 1863 ca in casulu acela candu docenti privati aru voli a prelege studiile la academiile c. r. juridice din Sibiu si Clusiu in limb'a romana, se se primésca la studiile respective deosebite 2—3 docenti privati; carii pentru ea voru prelege 4—5 ore pe septemana deosebi studiile practice (collegia practica) voru póte fi remunerati la castigarea unei remuneratiunei semestrale in suma do 200 fl. pana la 250 fl. v. a. avendu pre longa acésta îndreptatire de a primi dela auditorii mai ayuti didacturulu pe fiecare semestru; in casu sine candu ar tiené acéste prelegeri vreuna profesorul academicu ordinariu atunci acésta va poté fi recomandat la una remuneratiune semestrale de 150 fl. pana 160 fl.

In fine se observa ca tempulu intrebuintiatu la vreuna academia in calitate de docente privati nu se va numera intre anii de servitiulu statului.

Despre ce se incunoscintiasa volitorii concurenti in urma pre inaltei decisiuni ddo. 19 Februaru a. c. Nr. 702 1865 cu acelo adausu ca se si predé suplicele loru bine instructe pana in 1 Novembre a. c. ca in tempulu determinatu spre predare directiuniloru academice respective.

Clusiu in 7 Septembrie 1865.

Dela Governiulu regescu alu Transilvaniei.

Nr. 7604—1865.

2-3

Publicatiune.

Fiindu ca consemnatiunile alaturate calendareloru din Brasiovu contienu aretarea gresita, ca tergulu de tómnă in Brasiovu, care este a se tiené joi dupa evangelistulu Luca (18 Octomvre) se va tiené in 26—28 Octomvre, eara tergulu de vite in 24 Octomvre, asia spre rectificarea acestei gresieli se face de obste cunoscutu, cumca tergulu de tómnă in anulu acesta se va tiené joi, vineri si sambata dupa evangelistulu Luca, adéca in 19, 20 si 21 Octomvre, ear' tergulu de vite in dilele premergatorie, luni, marti si mercuri adéca in 16, 17 si 18 Octomvre 1865 c. n.

Brasiovu in 13 Septemvre 1865.

Magistratulu urb. si districtualu.

Nr. 97—1865.

1-3

CONCURSU.

Cu provocatiune la publicariile din anii trecuti pentru traducerea lni Tacitu si Jornandes prin diurnalele romanesci facute, se escrie din nou unu concursu, pana la terminele diosu insemnate.

1. Pentru traducerea in limb'a romana a scripturiloru lui Tacitu ce esista, cum sunt: Agricola. Germania. Istoria si Anales, pentru care s'au depusu de Domnulu conte Scarlatu de Rosetti inca in anulu 1862 unu premiu de 1000 fl. v. a. si care pana acuma cu interesulu lui s'au suitu la o suma camu de 1200 fl. v. a., si sporulu interesului, care se va adaug'a pana la terminulu scrisu.

2. Pentru traducerea in limb'a romana a lui Jornandes, care totu de predisulu Domnu conte in anulu 1862, s'au premiatu cu 250 fl. v. a. si care pana acum, cu interesulu lui au formatu o suma la 300 fl. v. a. si sporulu interesului, care se va adauga pana la terminulu scrisu.

Traducatoriul acestoru clasici se postescu cá traduceriile facute, si anume:

1. A-lui Tacitu, pana la ultima Septembrie 1868.

2. „ Jornandes, pana la ultima Septembrie 1866.

cu atatu mai multu, se le tramita la subseris'a Eforia in modulu usitatu, adéca insociendusi manuscrisele de o Epistola sigilata, pe a carei converta se sté scrisu unu modu óresicare, eara in laintru numele si locuinti'a concurentului, — ca-ci ne sosindu pana la terminulu aratatu traducerile opuriloru acelora, — premiiloru predise Domnulu premiatoriu va da alta destinatiune totu in favórea literaturii. —

Manuscrisele incurse se vor' apretiu prin o comisiune competente, eara rezultatulu atatu in privinti'a lui Tacitu, catu si a lui Jornandes, dimpreuna cu parerea aprobátore s'au desaprobátore a comisiunei se voru aduce prin diare la cunoscintia onor. publicu la tempulu séu, si cele premiate voru remané in depositia Domnului premiatoriu, fara a mai avé altu ceva a pretinde traducatoriulu, de catu premiulu destinatu cu interesulu lui pana la tempulu premiariei.

Brasiovu in 30 Augustu 1865 st. v.

Dela Efori'a scóleloru centrale romane de legea greco-orientala.

CONCURSU.

Devenindu statiunea de invetiatoriu la beserica gr. cat. din vacata, prin acésta se deschide concursu pana in 30 Septembru cu acestu postu este impreunatu unu salariu de 200 fl. v. a., primesce regulatu in tóta lun'a din cas'a besericii, cortelu liberu dina pentru legume, precum si lemne in folosulu scólei si a invetiz

Dela concurenti se postesce 1) atestatu, ca au absolvatu preparandiei; a 2) atestatu despre cursulu claseloru, care leau vatu; a 3) testimoniu despre purtarea morale si politica si a statu, cum ca e de confesiunea gr. cat.

Cei cari voru fi deprinsi si in cantarile besericesci, si a fostu invetiatoru, dovedindu progresu voru avé preferinti'a. —

Doritorii de a ocupa acestu postu au de asi tramite suplice struite pana la terminu mai susu prefiptu la oficiulu protopopes tractolui Bistrei — per Abrudu Rosi'a.

Rosi'a 15 Sept. s. n. 1865.

Oficiulu protopopesu gr. cat. alu Bi

Agentur'a capitala in Brasiovu

la **FELTER et ARONSOHN**

a pré'naltu concesionatului

INSTITUTU PESTAN de asigurare

(Capitalulu fondului Trei milióne florini v. a.)

asecurésa:

in contra focului pentru edificia de locuitu, d brieri si economia, pentru masine, unelte, sitórie de totu feliu de mobile, de marfuri, tru nutretiu, semanaturi si fenatia etc.;

in contra perderii chiriei casionate prin focu; **periculeloru**, carora sunt espuse **burle calatórte** pe apa si pe uscatu; **grandinei** la produse de pamentu.

Asemenea se va luá in scurtu si asecurarea p **viet'i'a omului** si ad. in divers'a combinatiune cu dai capitalu si asecurarea de interese (rente). — Institutul asecurare deplina nu numai cu fondulu lui celu insem ci si cu premiale ce curgu totu mereu.

Afara de aceea conditiunile de asecurare sunt puse diate pe catu se póte in folosulu publiculu si se rebo (desdaunésa) si perderea, ce se face la focuri prin stin darimare (rumpere) si prin golire (curatire, desiertare), cum preste totu se da deplina consideratiune si pretensiu celoru drepte ale asecuratorulu la regularea dauneloru templatórie.

FELTER et ARONSOHN

Biroulu agenturei capitate se afla in strat'a vamii Nr

(Dupa cum suntemu informati, acestu institutu de a rare sta in fórté buna incredere in tóta Ungari'a; elu adevéru una benefacere nepretiuata pentru pamentenii de soiulu Il. D. E m a n u i l e G o z d u, cá vicepresiedint acestu institutu, inca maresce increderea intr'insulu la patriotu, care prin asemeni asecurari isi afla una odihna tru viitoriu in contra periceloru eventuali, dupa cum a flatu si pana acum multi spre mult'a loru mangaiere. R.

Pretturile bucateloru in piati'a Brasiovu

(Mesur'a se ia in galet'a de Ardélu, din care doua trei mesure austriace.)

Sept. 29 n. 1865.

Gráu curatu galeta 5 fl. 82 cr., de midilocu 5 fl. 10 cr., am catu 4 fl. 29 cr. —

Secara 3 fl. 48 cr., Papusioiu (cucurusu) 3 fl. 51 cr., Ordiu — cr., Ovesu 1 fl. 41 cr., Cartofi — fl. 90 cr.